

Pôvod zla

I. Náčrt

Krátka osnova

1. Čo je zlo?
2. Odkiaľ pochádza? Ez 28,12-19; Iz 14,12-15; Zj 12,7-12; 1 Moj 3,1-7
3. Prečo dobrý Boh dovoľuje existenciu zla?

Realita života je smutná. Denne sa stretávame so zlom a jeho dôsledkami – smrťou, chorobami, násilím, sebecktom, závišťou, nenávišťou atď. Ako sú jedna a jedna dve, tak podobne prežívame na zemi boj medzi dobrom a zlom. Zlo tu nielen je, ale ono chce vládnuť a zničiť všetko krásne. Zlo bojuje proti dobru, pravde a láske. Vo svojej podstate je to deštrukcia dobra.

1. Čo je zlo

Zlo je negáciou dobra, jeho opak. Je to sila, ktorá všetko, čo sa dá, v konečnom dôsledku ničí.

Predstavte si krásny obraz niektorého svetoznámeho maliara. Nieкто by však vzal kameň a urobil by do obrazu diery. Nezmyselný, odsúdeniahodný, hanebný čin. V našom prirovnaní obraz predstavuje dobro, diera zlo. Obraz môže existovať aj bez diery; vtedy je krásny a spĺňa svoj účel. Diery v obraze však sama osebe existovať nemôže. Zlo nemôže existovať bez dobra, pretože zlo žije len na úkor dobra, parazituje na ňom. Zlo je v podstate ničenie dobra. Je to akýsi cudzí disharmonický prvok; votrelec, ktorého existencia sa nedá ničím obhájiť a ospravedlniť. Biblia ho nazýva hriech.

2. Odkiaľ pochádza – Ez 28,12-19; Iz 14,12-15; Zj 12,7-12; 1 Moj 3,1-7

Zlo a dobro nie sú dvaja rovnocenní partneri. Boh dobra (Hospodín) a „boh“ zla (satan) nie sú na rovnakej pozícii. Biblia nepozná takýto dualizmus. Naopak, hovorí o tom, ako sa krásna, Bohom stvorená inteligentná bytosť, postavila proti svojmu Tvorcovi.

Ez 28,13-17 opisuje prostredníctvom týrskeho kráľa najkrajšieho cheruba plného múdrosti. Hovorí o jeho postavení v nebi. Je to stvorená bytosť – cherub, ktorý stál pri Božom tróne a mal dbať na dodržiavanie Božieho poriadku vo vesmíre.

Všimnime si, že Pán Boh nestvoril satana, ale dokonalú bytosť, ktorá sa sama na základe vlastného rozhodnutia stala Božím nepriateľom. Biblia to vyjadruje paradoxne: „Bol si dokonalý vo svojich cestách odo dňa svojho stvorenia až dovtedy, čo sa zistila zvrátenosť pri tebe.“ (Ez 28,15) A ďalej uvádza: „Tvoje srdce spyšnelo pre tvoju krásu, skazil si svoju múdrosť kvôli lesku.“ (v. 17) Boh teda nie je zodpovedný za vznik zla.

Satan nie je čert s rohmi, kopytami a chvostom; nesrdí a nepáchne dymom a sírou. Naopak, je to príťažlivá a zvodná bytosť.

Iz 14,12-15 opisuje babylonského kráľa predstavujúceho Lucifera (Lucifer = nositeľ svetla, zornička), ktorý sa vo svojom srdci vyvyšoval a chcel byť rovný Najvyššiemu. Vo verši 13 sa v súvislosti s touto bytosťou päťkrát vyskytuje podmet „ja“. To je niečo veľmi nezdravé. Z textu cítime určité prekvapenie. Nie však v tom zmysle, že by bol Boh vznikom zla zaskočený, ale že niečo také strašné mohol začať ten, kto bol Bohu taký blízky a milý a kto mal medzi stvorenými bytosťami najvyššie postavenie. Postaviť sa proti Bohu je úplne nezmyselné a nelogické. Nie je predsa možné, aby stvorená bytosť, ktorá má svoj počiatok, chcela byť Bohom alebo sa mohla na Boha hrať. Ako to, že takáto inteligentná bytosť začala žiť v ilúzií, v neskutočnom svete? Tu sa vlastne odhaľuje podstata hriechu a zla – ten, kto sa zahráva s hriechom, žije mimo reality, utápa sa v sebaklame.

Zj 12,7-12 ukazuje následky vzbury proti Bohu. Výsledkom hriechu je vesmírny konflikt medzi Kristom a satanom, medzi dobrom a zlom. Satan získal na svoju stranu tretinu nebeských inteligentných bytostí. (Zj 12,4) Spolu so svojimi anjelmí bol však z neba zvrhnutý. (v. 9) Keď sa mu podarilo zviazať Adama a Evu v raji (1 Moj 3,1-7), stal sa vládcom tohto sveta. (Ján 14,30) Zem sa stala miestom na bývanie satanovi a jeho anjelom. (Zj 12,9-12; 2 Pet 2,4; Júda 6) Zlo

teda prichádza na našu planétu z neba, z vesmíru.

Na štyroch miestach predstavuje Nová zmluva satana ako pôvodcu zla a opisuje jeho osud. (Ján 8,44; 1 Ján 3,8; Luk 4,5-8; 10,18) Všetci, ktorí dávajú satanovi zelenú a správajú sa podľa jeho vzoru, napokon v dôsledku svojho svojvoľného zotrývania v hriechu zahynú. Opovrhli príležitosťou, ktorú im ponúka Kristus, ktorý za nás z lásky položil svoj život. Na kríži porazil satana a zreteľne odhalil jeho pravú podstatu.

3. Prečo dobrý Boh dovoľuje, aby existovalo zlo

Je to preto, že máme láskavého Boha, ktorý dáva všetkým stvoreným bytostiam slobodu. Nestvoril robotov. Nikoho do ničoho nenúti a nevyžaduje slepú poslušnosť.

Prečo Pán Boh neskončuje so zlom? Prečo dovoľí, aby boli vojny, koncentračné tábory, aby trpeli nevinné deti?

Boh so zlom nezaobchádza tak, ako by sme si to mnohí naivne priali – silou, pretože je práve obviňovaný zo zneužívania moci, nie z nedostatku sily. Pánu Bohu nejde o to, aby ukázal svoju silu, ale o to, aby zjavil svoj charakter, aby sa predstavil, kto je a aký je. V zaobchádzaní so satanom, so vzburou, s hriechom a hriešnikom chce Boh ukázať, že je Bohom lásky, pravdy, spravodlivosti a slobody. Krása charakteru sa nedá dokázať použitím sily.

Napriek tomu Boh v boji proti zlu už niečo urobil, a ešte urobí. Prišiel na územie vlády zla a osobne sa stretol so satanom. (napr. Mat 4,1-11) Ukázal, že sa dá žiť v súlade s Bohom, konať rozhodne a zásadovo a nesúhlasiť so zlom. Trpel s tými, ktorí trpia a svoj život dal za človeka. (Iz 63,9) Zomrel na kríži, aby ukázal svoju lásku a odhalil hrôzu zla. Tomu, ktorý je láskou a pravdou, spôsobil hriech smrť.

Pán Boh pomáha svojou prítomnosťou všetkým, ktorý proti zlu bojujú. Uisťuje ich o svojej starostlivosti, porozumení a láske. (1 Moj 3,15; Iz 41,13; Mat 28,20)

Príde čas, keď Boh zlo definitívne zničí. Zlo prestane čoskoro existovať. Boh skončuje s tým, kto uviedol hriech do vesmíru. Satan, jeho anjeli a tiež tí z ľudí, ktorí sa so zlom stotožnili, budú zničení. Boh urobí za celou tragédiou zla bodku.

Už nikdy v dejinách vesmíru zlo nevznikne. (Nah 1,9) Všetkým bytostiam vo vesmíre bude jasné, kto je Boh a aký je Boh. Preto bude môcť definitívne a rázne vyriešiť problém zla tým, že ho zlikviduje. (Ez 28,19; Zj 20,10.14.15) Boh očistí našu zem a celý vesmír od existencie zla.

Boh je víťaz. Svojho nepriateľa porazil na kríži. No rozsudok nad ním bude vykonaný až po druhom príchode Ježiša Krista. Boh si praje, aby sme vedeli, ako celá dráma dopadne. Chce, aby sme sa pre neho rozhodli. Sloboda je tam, kde si môžeme vybrať. Pamätajme však, že za svoje rozhodnutie poneseť zodpovednosť. Dnes máme možnosť rozhodnúť sa, na ktorú stranu sa postavíme – či na stranu satana, alebo na stranu Krista.

II. Výkladové poznámky

1. Zlo je vo svojej podstate nelogické. Je to iracionálna, nerozumná veličina. Nedá sa vysvetliť. Vysvetliť pôvod zla, nájsť dôvod jeho existencie by vlastne znamenalo zlo obhájiť a ospravedlniť. Pôvod zla zostane navždy zahalený (2 Tes 2,7), pretože nikdy sa nenájde dôvod, prečo bolo nutné, aby sa Lucifer postavil proti Bohu. Keby sa taký dôvod našiel, zlo by prestalo byť zlom, malo by svoje opodstatnenie, a teda právo na existenciu.

Zlo sa podobá neporiadku v miestnosti. Zmysel neporiadku logicky nezdôvodníme. Prečo je napríklad v miestnosti rozbité okno? (Určite nie kvôli vetraniu.) Prečo sú stoličky a stôl poprehadzované a prevrátené? (Určite nie preto, aby sa lepšie sedelo a písalo.) Prečo je na zemi plno papierov, odpadkov a smetí? (Určite nie preto, aby sme sa v miestnosti lepšie cítili.) Nikdy sa nenájde zmysluplný dôvod, prečo sa Lucifer vzbúril proti Bohu.

2. Nechcime však za každú cenu vysvetliť existenciu zla v našom živote len odkazom na satana, pretože tým by sme odstránili prvok ľudskej zodpovednosti. Boli by sme ako malé dievčatko, ktorému mama povedala, aby pred obedom nejedlo sladkosti. Keď to aj tak urobilo a mama mu dohovárala, dievčatko sa začalo vyhovárať: „Mami, to nie ja, ale satan ma k tomu naviedol.“ Je pozoruhodné, že Jakub, keď hovorí o tom, prečo hrešíme, neodkazuje na diabla, ale na naše sebecko a žiadostivosť. (Jak 1,13-15)

3. Je zlo len sila, alebo tiež osoba? Môžeme veriť v osobného satana? Zlo nie je len nejaká deštruktívna sila či energia. Zlo je zosobnené v postave diabla alebo satana. Od neho vychádza všetko zlo, u neho je vlastne prvotná príčina hriechu.

V osobné zlo veríme na základe nasledujúcich dôvodov: Keď žil Kristus na tejto zemi, osobne sa s týmto nepriateľom stretol (napríklad pri pokúšaní na púšti – Mat 4,1-11). O existencii zla sa môžeme presvedčiť vo chvíli, keď sa snažíme urobiť niečo dobré. Okamžite sa objaví množstvo prekážok. To nie je náhoda. Na záhrade nemusíte pestovať burinu, tá narastie sama. Hodnotné veci je však potrebné pestovať a chrániť.

Okultizmus a špiritistické praktiky sú taktiež dôkazom existencie diabla. Hrozné a odporné činy niektorých ľudí, ako napríklad zverstvá páchané na ľuďoch v minulosti, ale aj dnes, sa nedajú vysvetliť inak než démonskou posadnutosťou. Ako sme už povedali, satan vo svojom odboji nezostal sám. Na jeho stranu sa pridali bytosti, ktoré Biblia nazýva anjeli. Pomáhajú mu v jeho zvodoch, klamstvách a vôbec v boji proti dobru. (2 Kor 11,14; Ef 6,12)

III. Praktické dôsledky

Zlo je tu a musíme s ním v živote vážne počítať. Keď poznám nepriateľa, viem, s kým mám tú česť. Môžem si dať naňho pozor. Boh nám odhaľuje zlo a satanovo dielo. Chce, aby sme si uvedomili, ako zákerne koná a ako zlo všetkým preniká. Naivné optimistické výhľady spoliehajúce sa na dobrotu ľudstva, ktoré si samo uvedomelým spôsobom vyrieši svoje problémy, sú tiež zavádzajúce. Zlo je nadprirodzená moc, na ktorú sami nestačíme. Pán Ježiš vyhlasuje, že v boji proti satanovi, zlu, hriechu a pokušeniu bez neho nič neurobíme ani nedokážeme. (Ján 15,5) Boh nás nenecháva zlu napospas.

Boží spôsob zaobchádzania so satanom, hriechom a bezbožníkmi ukazuje, že Boží systém vlády je otvorený. Každý sa môže presvedčiť, že Boh je láska a spravodlivosť. Poslušnosť si nevynucuje násilím, ale verí v slobodu a túži po dobrovoľnej úcte a láske. Boh rešpektuje rozhodnutie človeka. V boji proti zlu používa čestné zbrane – lásku, pravdu a slobodu.

Tieto skutočnosti hovoria o Božej sile a prevahe. Boh dovolil, aby satan predložil svoje dôkazy a pred celým vesmírom ich obhájl. Boh dáva satanovi možnosť prejavíť sa, aj keď ho mohol, keby chcel, okamžite zničiť. Prečo to neurobil? Obvinenia, ktoré proti nemu satan vzniesol, by sa po takom zásahu mohli zdať pravdivé. Zlo by sa postavilo proti Bohu. Boh rešpektuje slobodu, aj keď so sebou prináša veľké problémy – utrpenie, nemoc, násilie a smrť. Všetky tieto problémy Boh napokon vyrieši svojou metódou lásky, ktorá jediná, aj keď si vyžaduje čas, funguje.